

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

Veelgestelde vragen en antwoorden over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel

Vragen rondom pensioenregelingen ondergebracht bij een pensioenfonds

Versie december 2023

Onderstaande vragen zijn gesteld tijdens het congres “Werken aan ons pensioen” op 27 september. Deze set wordt regelmatig aangevuld met nieuwe vragen of antwoorden.

De antwoorden zijn opgesteld door de beleidsmedewerkers van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en, waar nodig, afgestemd met De Nederlandsche Bank. Aan de antwoorden kunnen geen rechten worden ontleend.

Het ministerie van SZW kan niet op alle vragen op dit moment een inhoudelijk antwoord geven. Voor sommige vragen is het nodig grondig onderzoek te verrichten, in samenwerking met de toezichhouders, de initiatiefnemende partijen achter Werken aan ons pensioen of andere partijen in het pensioenveld. SZW zal in een latere Q&A-set terugkomen op deze vragen met een inhoudelijk antwoord.

Transitieplan en compensatie

Vraag:

Waarom is er zoveel beleidsvrijheid bij de beoordeling of er sprake is van een evenwichtige belangenafweging?

Antwoord:

De beleidsvrijheid voor de partijen die de transitie vormgeven, is vergelijkbaar met de vrijheid bij het vaststellen van een pensioenregeling of bij het toekennen van indexatie. Deze beoordelingsvrijheid is nodig omdat er veel verschillende pensioenregelingen zijn, verschillende deelnemersbestanden en verschillend beleid op beleggingen. De partijen kunnen zo keuzes maken die passen bij hun eigen omstandigheden.

Vraag:

Mag inhaalindexatie meegenomen worden bij de evenwichtige transitie? Kan je bij het invaren ook compenseren voor indexatie-achterstand?

Antwoord:

Ja. Bij het vaststellen van de doelstellingen gaat het er in feite om dat sociale partners gezamenlijk een invulling geven aan wat zij onder een evenwichtige transitie verstaan. Om te komen tot een evenwichtige transitie, kan het nodig zijn dat groepen die onevenredig nadeel ondervinden van de transitie, worden gecompenseerd. Hierbij is het wettelijk toegestaan om rekening te houden met in het verleden niet (volledig) toegekende indexatie.. In de [Handreiking evenwichtige transitie](#) staat de beleidsruimte omschreven die sociale partners en fondsbesturen hebben in de vormgeving van de evenwichtige transitie.

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

Vraag:

Kan voorkomen worden dat lopende uitkeringen gekort moeten worden als gevolg van de transitie?

Antwoord:

Het is aan sociale partners en pensioenfondsen om te beoordelen hoe evenwichtig kan worden ingevaren. Dit hangt onder meer af van de dekkingsgraad van het fonds. Bij een lage dekkingsgraad kan de uitkomst zijn dat lopende uitkeringen worden gekort, om te voorkomen dat andere groepen moeten betalen. In dat geval is het aan sociale partners en pensioenfondsen om hier een evenwichtige afweging te maken of en indien nodig, hoeveel, uitkeringen dienen te worden gekort. Er kan eventueel ook door sociale partners worden besloten dat er in zo'n geval later of niet wordt ingevaren, of dat er extra middelen worden ingelegd om verlagingen te voorkomen.

Vraag:

Het is niet makkelijk om invulling te geven aan adequate compensatie. Hoe bepalen we hoe hoog de compensatie moet zijn en wat moeten we vervolgens doen?

Antwoord:

Compensatie, zoals geregeld in de Wet toekomst pensioenen, is bedoeld om te komen tot een evenwichtige transitie. Het overstappen op de nieuwe manier van pensioen opbouwen, kan ertoe leiden dat een groep deelnemers onevenredig nadeel ondervindt. Een evenwichtige transitie vergt dan compensatie voor deze groep. Of er sprake is van een evenwichtige transitie is aan de sociale partners en, in het geval van uitvoering door een pensioenfonds, ook aan de pensioenfondsbesturen.

Compensatie in de zin van de Wet toekomst pensioenen maakt deel uit van de pensioenregeling. De afspraken die over compensatie worden gemaakt, moeten niet alleen worden opgenomen in het transitieplan, en waar nodig, het implementatieplan, maar uiteindelijk ook landen in het pensioenreglement en waar nodig ook in de uitvoeringsovereenkomst of uitvoeringsreglement. De pensioenuitvoerder informeert de deelnemers over deze wijzigingen in het pensioenreglement.

Klik hier voor meer informatie over de [financiële effecten van de transitie](#), [de financiering van de compensatie](#), [de spreiding](#) en de [verantwoording hierover](#).

Vraag:

Waarom moeten er zoveel berekeningen gemaakt worden?

Antwoord:

Het klopt dat er veel berekeningen gemaakt moeten worden bij de transitie. Om de evenwichtigheid van de transitie te beoordelen moeten in ieder geval het netto of bruto profijt en de pensioenverwachting berekend worden. Deze berekeningen zijn nodig om enerzijds de [herverdelingseffecten van de transitie](#) inzichtelijk te maken (met netto of bruto profijt) en anderzijds te laten zien in hoeverre een deelnemer op cohortniveau erop voor- of achteruit gaat (met de pensioenverwachting). Dit laatste wordt tevens op individueel niveau inzichtelijk gemaakt via het zogenoemde "upo voor en upo na". De hierboven genoemde berekeningen zijn onderdeel van de besluitvorming over de transitie.

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

Daarnaast zijn voor pensioenfondsen voor het invaren, om het oude en nieuwe pensioen bij elkaar te houden, ook berekeningen nodig. Hiervoor staan twee omrekenmethoden ter beschikking: de standaardmethode en de vba-methode. Met deze methoden kunnen de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten omgezet worden naar persoonlijke pensioenvermogens in het nieuwe contract.

Technische invulling van de transitie

Vraag:

Wat is het verschil tussen beschermingsrendement en renteafdekking?

Antwoord:

Beschermingsrendement gaat over het toedelen van rendementen aan een leeftijdscohort op basis van de risicohouding van een leeftijdscohort. Hierbij kan rendement worden toegeedeeld op basis van de mate waarin een cohort is beschermd voor renterisico. Deze mate waarin een cohort is beschermd voor renterisico verschilt per cohort en kan worden opgeteld over de cohorten heen. Hieruit volgt een mate van renteafdekking voor het beleggingsbeleid op collectief niveau van het pensioenfonds. Deze beschermingsrendementen worden vormgegeven in de solidaire premiereregeling en worden ook wel indirect beschermingsrendementen genoemd.

Bij directe beschermingsrendementen bestaat er wel een één-op-één koppeling tussen het beschermingsrendement tegen renterisico en de renteafdekking in het beleggingsbeleid van een daarvoor specifiek gereserveerde beleggingsportefeuille. Het is mogelijk om deze directe beschermingsrendementen vorm te geven in de solidaire premiereregeling en in de flexibele premiereregeling. De solidaire premiereregeling kan een indirect of een direct beschermingsrendement hebben. De flexibele premiereregeling kent alleen een direct beschermingsrendement.

[Klik hier voor meer informatie over het verdelen van financiële mee- en tegenvallers.](#)

Vraag:

Hoe kan financiering van de solidariteitsreserve uit overrendement plaatsvinden?

Antwoord:

Het vullen van de solidariteitsreserve met overrendement is toegestaan zolang voldaan is aan de wettelijke vereisten. Uitsluitend baten of lasten voor één generatie niet is toegestaan.

Deze vraag is tijdens het [Platform Pensioentransitie van DNB en AFM](#) besproken. DNB onderzoekt om aanvullende guidance op dit onderwerp uit te brengen, waarin wordt ingegaan op de vraag wanneer wel of niet sprake is van uitsluitend baten of lasten. Op [Werkenaanonspensioen.nl](#) zal ook aandacht worden besteed aan deze guidance.

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

Vraag:

Kunnen we meer ruimte in de risicotermijnstructuur krijgen en kan risico-opslag in het projectierendement mogelijk gemaakt worden?

Antwoord:

Nee, er zal geen extra ruimte in de risicotermijnstructuur worden geboden.

Governance

Vraag:

Hoe worden de belangen van slapers geborgd in de besluitvorming door het pensioenfondsbestuur?

Antwoord:

Elk pensioenfondsbestuur weegt de belangen van alle deelnemers, gewezen deelnemers (oud-werknemers ofwel slapers) en gepensioneerden evenwichtig af bij de besluitvorming. Ook tijdens de transitie worden de belangen van gewezen deelnemers op evenwichtige wijze meegenomen in het proces. Pensioenfondsen kunnen ervoor kiezen om gewezen deelnemers toe te voegen aan pensioenfondsbesturen en verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan. Vertegenwoordiging van slapers is niet wettelijk verplicht. Er wordt momenteel onderzocht of na de invoering van de Wet toekomst pensioenen de vertegenwoordiging door de belanghebbenden in het pensioenfonds nog steeds afdoende is voor de evenwichtige besluitvorming. Een plan van aanpak voor dit onderzoek is opgenomen in de [Verzamelbrief Pensioenonderwerpen van 9 november 2023](#).

Nabestaandenpensioen

Vraag:

Werknemers die doorwerken tot na de AOW-leeftijd of de pensioenrichtleeftijd, zijn volgens het pensioenreglement vaak geen (actieve) deelnemer meer. Het gevolg is dat de risicodekking voor nabestaandenpensioen vervalt. Hoe kan je ervoor zorgen dat er in deze gevallen toch een risicodekking nabestaandenpensioen is? Indien wenselijk wat zou je in deze gevallen moeten doen om ervoor te zorgen dat er wel sprake is van een risicodekking nabestaandenpensioen.

Antwoord:

In de gevallen waarin een werknemer doorwerkt na de AOW-leeftijd, en het pensioen is nog niet ingegaan, kan het aanbieden van vrijwillige voortzetting risicodekking partnerpensioen uitkomst bieden). De Pensioenwet (artikel 61a) biedt alleen de mogelijkheid van vrijwillige voortzetting van de risicodekking van het partnerpensioen na afloop van een aantal situaties als beschreven in [artikel 55 lid 4 PW](#). Er zijn echter ook andere situaties waarin vrijwillige voortzetting van de risicodekking partnerpensioen mogelijk kan zijn, zoals de situatie dat een werknemer doorwerkt tot na de AOW-leeftijd of de pensioenrichtleeftijd. Of als er weliswaar sprake is van een nieuw dienstverband, maar zonder pensioenregeling. In die gevallen geval biedt de Pensioenwet (artikel 62) de mogelijkheid om eveneens een uitruilmogelijkheid van ouderdomspensioen in partnerpensioen op risicobasis aan te bieden.

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

Vraag:

Is het aanbieden van wezenpensioen na pensioendatum toegestaan?

Antwoord:

Ja. De Wet toekomst pensioenen maakt geen onderscheid tussen wezenpensioen voor of na pensioendatum. Echter, de financiering van het wezenpensioen bij overlijden na pensioendatum kan enkel op risicobasis worden gefinancierd. Daarvoor zijn drie opties denkbaar:

1. Een opslag op de risicopremies gedurende de opbouwfase.
2. Uitrust van het pensioenvermogen via éénmalige onttrekking van de risicopremie.
3. Uitrust van het pensioenvermogen via een jaarlijkse onttrekking van de risicopremie.

Vraag:

Kan het invaren voor opgebouwd wezenpensioen verduidelijkt worden?

Antwoord:

Het overgangsrecht regelt dat de persoon die voor de transitie als kind begunstigde was voor het wezenpensioen op opbouwbasis, ook na de transitie begunstigde blijft voor de tot de transitie opgebouwde wezenpensioen.

Het invaren van het opgebouwde wezenpensioen betekent dat de nieuwe financiële spelregels ook van toepassing worden op het wezenpensioen en dat het wezenpensioen variabel kan worden en daarmee in hoogte kan fluctueren.

Vraag:

Kan je ouderdompensioen overdragen wanneer je vrijwillige voorzetting doet van het nabestaandenpensioen?

Antwoord:

Nee. Een deelnemer kan op grond van artikel 71 Pensioenwet kiezen voor waardeoverdracht op het moment hij een nieuwe werkgever heeft en via deze werkgever pensioen opbouwt.

Wanneer de waarde van het pensioen wordt overgedragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder zal de vrijwillige voorzetting bij de huidige pensioenuitvoerder eindigen. Er is namelijk geen pensioen meer waar de risicopremie voor de voorzetting van het pensioen in mindering kan worden gebracht. Daarmee kan de situatie van vrijwillige voorzetting van het nabestaandenpensioen en een waardeoverdracht van het ouderdompensioen zich niet voordoen.

Publiekscommunicatie

Vraag:

Waarom wordt de term ‘pensioenpotje’ niet gebruikt op Werkenaanonspensioen.nl?

Antwoord:

Tijdens de behandeling in de Eerste Kamer heeft minister Schouten toegezegd om in overheidscommunicatie geen gebruik meer te maken van de term ‘pensioenpot(je)’. In plaats van het potje wordt nu ‘mijn pensioen’ gebruikt.

Het gebruik van de term pensioenpot(je) wordt om twee redenen niet wenselijk gevonden:

1. Door het pensioenvermogen voor te stellen als een potje, ontstaat de indruk dat dit iets is wat men zich toe kan eigenen. ‘Dit is mijn pensioenpotje.’ Dit kan ervoor zorgen, wanneer dit in het extreme wordt doorgetrokken, dat solidariteitsbeginsel van het pensioenstelsel onder druk komt te staan. Uiteraard is het pensioenvermogen persoonlijk door iemand opgebouwd. Het behoort echter niet aan het individu toe en kan dus niet op elk moment worden toegeëigend door het individu.
2. Het beeld van een potje, creëert ook de illusie dat het potje leeg kan raken. In het nieuwe stelsel is het zo dat een pensioen levenslang is. De pensioenpot kan dus niet leegraken.

Vraag:

Er zijn zorgen geuit over het aantal momenten van communicatie richting de deelnemer. Is dit in het belang van de deelnemer?

Antwoord:

De komende jaren gaan pensioenuitvoerders elk op hun eigen tijdstip over naar de nieuwe pensioenregelingen. Deelnemers ontvangen daardoor op verschillende momenten informatie over wat de transitie voor hen persoonlijk betekent. Daarnaast blijven ook ‘reguliere’, los van de transitie staande informatieverplichtingen bestaan. Het is belangrijk dat alle informatie die wordt gedeeld niet alleen op zichzelf evenwichtig is, maar ook over de tijd en in zijn geheel gezien een evenwichtig en begrijpelijk verhaal vormt voor deelnemers. Dit is in het belang van deelnemers. Evenwichtige informatie betekent dat voor de deelnemer belangrijke voor- en nadelen (bijvoorbeeld van overstappen naar een nieuwe pensioenregeling) overzichtelijk naast elkaar worden getoond. En dus niet op verschillende informatielagen, waarbij nadelen pas na doorklikken te zien zijn, en ook niet in verschillende brieven of achter de inlogfunctie van de website van de uitvoerder.

Ondersteuning bij de transitie

Vraag:

Wat is voor wie te vinden op het informatieplatform Werken aan ons pensioen?

Antwoord:

Het doel van het informatieplatform [Werkenaanonspensioen.nl](https://werkenaanonspensioen.nl) is het faciliteren van alle partijen die professioneel betrokken zijn bij de overgang naar het vernieuwde pensioenstelsel, zoals werkgevers, ondernemingsraden, adviseurs, pensioenfondsbestuurders en vakbonden. Met de informatie op Werken

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

aan ons pensioen kunt u zich als professional zelf informeren, zodat u het gesprek kan aangaan met andere partijen die bij uw transitie betrokken zijn.

Voor de verschillende doelgroepen is per onderwerp de meeste wet- en regelgeving toegankelijker gemaakt. Ook wordt beschikbare, relevante informatie samengebracht. De informatie is nadrukkelijk niet alleen platte tekst, maar bevat ook handige stroomschema's en infographics. De komende periode zal de informatie worden uitgebreid én aangevuld met gerichte praktijkvoorbeelden zoals interviews en best practices. Naast de inhoud zijn er unieke tools ontwikkeld, zoals een communicatietoolbox en een zoektool die het doorzoeken van de wet- en regelgeving een stuk eenvoudiger maakt.

Vraag:

Kunnen er op het informatieplatform [Werkenaanonspensioen.nl](https://werkenaanonspensioen.nl) meer ervaringen worden gedeeld, bijvoorbeeld over het maken van beleidskeuzes door fondsen?

Antwoord:

In 2024 staat het delen van ervaringen hoog op de agenda. Zo willen we een aantal video's maken waarin professionals hun ervaringen delen en hun keuzes toelichten, zoals over compensatie en het meenemen van risicopreferentie. Dit geeft anderen weer inspiratie voor hun eigen transitie. Ook wordt in juni opnieuw het congres Werken aan ons pensioen georganiseerd, waar het delen van ervaringen centraal staat. Houd de [nieuwsberichten van Werken aan ons pensioen](#) in de gaten voor de laatste updates.

Heeft u zelf of een partij in uw omgeving een leerzame ervaring opgedaan? Laat het ons weten via werkenaanonspensioen@minszw.nl.

Vraag:

Waar kan ik de correcte toelichting vinden op artikelen uit de Wet toekomst pensioenen? De memorie van toelichting klopt vaak niet bij de artikelen omdat er daarna nog veranderingen zijn doorgevoerd.

Antwoord:

Het klopt dat de toelichting uit de memorie van toelichting op de Wet toekomst pensioenen niet altijd actueel is. Dit komt omdat deze is geschreven vóór de Tweede Kamerbehandeling. Tijdens deze behandeling zijn er nog aanpassingen geweest, die elk hun eigen toelichting hebben.

In het Nederlandse wetsstelsel geldt dat 'de volledige wetsgeschiedenis' geldt als toelichting op de wet. Hieronder vallen de oorspronkelijke memorie van toelichting, maar ook de toelichtingen bij wijzigingen die door de regering zijn gedaan en amendementen die door de Tweede Kamer zijn aangenomen. En daarbij hoort ook nog de beantwoording op de schriftelijke vragen en de mondelinge debatten met de Tweede en Eerste Kamer.

De informatie op het platform [Werkenaanonspensioen.nl](https://werkenaanonspensioen.nl) is tot stand gekomen op basis van de meest actuele uitleg van de wetsartikelen zoals ze nu gelden. Op de zoekpagina [Zoeken | Werken aan ons Pensioen](#) kunt u ook zoeken in de artikelsgewijze toelichtingen. In de zoekresultaten ziet u wat de bron is van de informatie.

WERKEN AAN ONS PENSIOEN

Vraag:

Hoe worden werkgevers extra geïnformeerd over hun rol in de pensioentransitie? Vooral kleine werkgevers lijken soms niet te weten wat van hen verwacht wordt.

Antwoord:

Werkgevers hebben een belangrijke rol in de pensioentransitie. De pensioenregeling(en) moet(en) uiterlijk 1 januari 2027 zijn aangepast aan de nieuwe kaders. Daaraan voorafgaand dienen de arbeidsvoorwaardelijke afspraken te zijn gemaakt en dient het transitieplan, waarin deze arbeidsvoorwaardelijke afspraken en de overwegingen die hebben geleid tot de gewijzigde pensioenregeling zijn neergelegd, te zijn opgesteld en aan de pensioenuitvoerder te zijn verstrekt. Voor pensioenfondsen geldt dat zij het transitieplan uiterlijk op 1 januari 2025 moeten hebben ontvangen. Er moeten in het transitieproces keuzes en (financiële) afwegingen gemaakt worden. Daarnaast kan ook de ondernemingsraad/personeelsvertegenwoordiging een belangrijke rol hebben.

Komende periode ligt de focus vanuit Werkenaanonspensioen.nl op het nog beter informeren en aansporen van vooral kleine werkgevers en ondernemingsraden die te maken hebben met een verzekerde regeling. Zij zullen via verschillende kanalen extra worden benaderd met informatie. Daarnaast zullen er in het voorjaar van 2024 informatiebijeenkomsten worden georganiseerd, zodat zij ook vragen kunnen stellen en ervaringen kunnen uitwisselen. Houd de [nieuwsberichten van Werken aan ons pensioen](#) in de gaten voor de laatste updates.

NB: het voornemen is om het laatste transitiemoment te verschuiven van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. In dat geval zal de termijn van 1 oktober 2026 worden verplaatst naar 1 oktober 2027.

Vraag:

Hoe wordt de informatie begrijpelijk gemaakt voor laaggeletterden?

Antwoord:

Op het informatieplatform Werkenaanonspensioen.nl wordt rekening gehouden met het taalniveau van de professional die met de informatie aan de slag moet. Voor pensioenfondsen wordt bijvoorbeeld een ander taalniveau gebruikt dan voor ondernemingsraden. Zowel in de informatieve tekst als de aanvullende hulpmiddelen proberen we steeds aan te sluiten op wat de lezer motiveert en wat aansluit bij de dagelijkse praktijk. Zo hopen we zo veel mogelijk verschillende typen professionals te informeren en motiveren om met de transitie aan de slag te gaan.

Duidelijke, eenvoudige en toegankelijke informatie voor alle Nederlanders is te vinden op www.pensioenduidelijkheid.nl.